

Lyngshesten i Nord-Troms- og Tromsø-regionene

Identitetsbærer og berikelse

Godkjent forprosjekt

Prosjektfase 01.02.2019 – 31.01.2020

Karlsøy, Tromsø, Balsfjord, Lyngen, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen,
Troms fylkeskommune og SpareBank 1 Nord-Norge

Lyngshestlandet, Birgit Dorothea Nielsen

LYNGSHESTLANDET

Om lingshesten

Lingshest (nordlandshest/lyngshest) er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse og den eneste med Nord-Norsk opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lingshest var stilt ut, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen, primært i nordligste fylkene, med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.

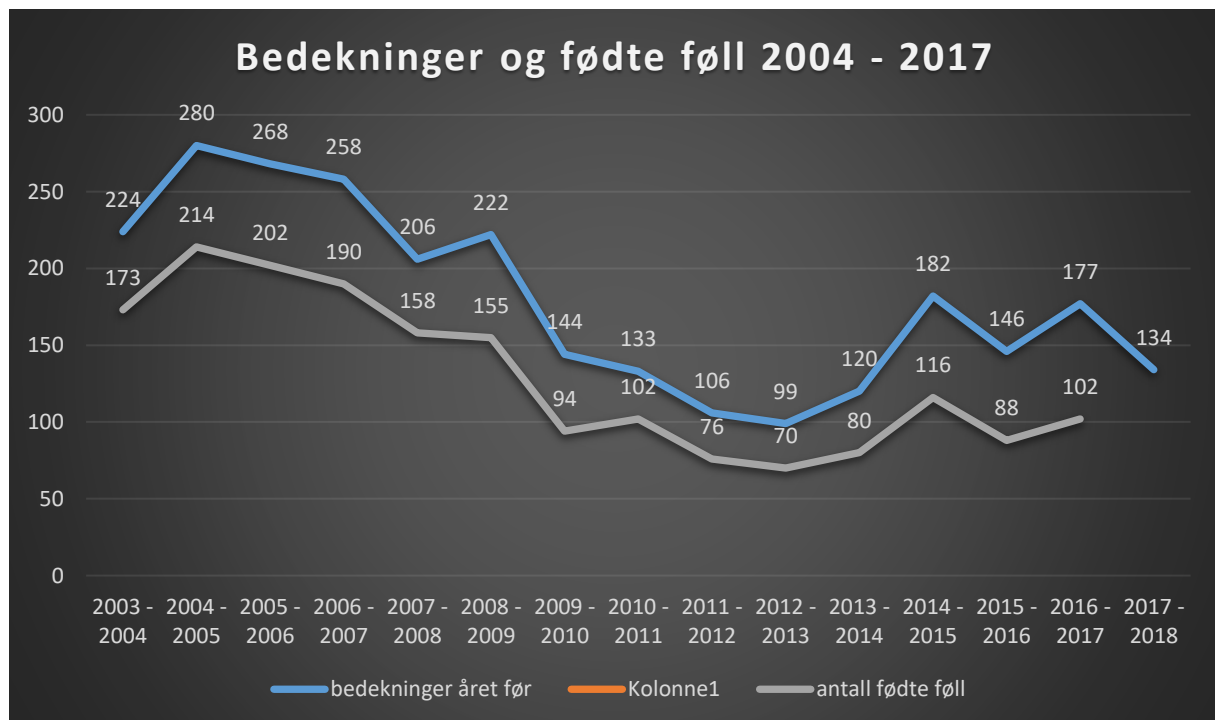
Lingshesten er den felles hesten for alle folkegrupper i vår region. Både samer, kvener og nordmenn opplever hesten som sin og det er ingen konflikt knyttet til «eierskapet».

På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 1960-70-tallet var det bare 50 – 100 lingshester igjen. Rasen består i dag av 2000 – 2500 individer men har per i dag trolig fødselsunderskudd.

Hesterasen har alltid hatt et allsidig bruksområde. Lingshesten var tidligere brukt til all slags gårdsarbeid og som skyss- og ridehest. Den er allsidig og kan brukes av alle i familien fordi den er høvelig i størrelse og lynne. Hesten er godt egnet for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er godt egnet til turridding og kløving fordi den er stø på foten og fornuftig i vanskelig terreng. Den er en utmerket terapihest med sitt rolige, vennlige vesen og sitt gode bevegelsesmønster. Arbeidsviljen og pågangsmotet til lingshesten gjør den velegnet til bruk i rideskoler der det kreves at hesten viser tålmodighet med uerfarne ryttere. Samtidig har den kapasitet til å gi utfordringer for de mer erfarne rytterne.

På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å ivareta en sunn og bærekraftig populasjon. (<http://www.lyngshestlandet.no>)

I doktorgradsarbeidet til Hanne Fjerdingby Olsen, NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, 2011) framkommer det at det er behov for 200 fødte og registrerte føll årlig, for å bevare rasen på sikt.

Kort beskrivelse av forprosjektet

På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten. Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæring som viktige satsingsområder.

Prosjektet skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten i næringsvirksomhet.

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil/telefon
Søker / Prosjekteier	Nord-Troms Regionråd DA	Hovedveien 2	77 58 82 79
	Org.nr:979470452 berit.fjellberg@halti.no	9151 STORSLETT	97 56 73 66
Kontakt- person	Birgit Dorothea Nielsen - Lyngshestlandet	Straumfjordeidet 50 9151 STORSLETT	91891578 -
	birgitdn@online.no		
Prosjekt- leder	Birgit Dorothea Nielsen	c/o Birgit Dorothea Nielsen, Straumfjordeidet 50 9151 STORSLETT	91891578 -
	birgitdn@online.no		

Prosjektbeskrivelse

Problemstillinger som ligger til grunn for prosjektet

På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten. Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæring som viktige satsingsområder. Nord-Troms har erkjent at den som region er lite kjent ut over sine egne grenser.

Løsninger

Island sin reiselivsutvikling, kultur-bevaring/utvikling og bevaring- og utvikling av islandshesten henger tett sammen. Vi kan bruke erfaringer fra Island, sammen med kompetanse i regionen og samarbeid på Nordkalotten, for å etablere lyngshesten som en identitetsmarkør og merkevare for vår region. Det vil samtidig kunne bidra til næringsutvikling i regionen og til at lyngshesten øker i antall.

Avlsarbeidet, aktiviteter og kunnskapsformidling overfor oppdrettere og tradisjonelle brukere av hesten, ivaretas av raseorganisasjonen (Landslaget for nordlandshest/lyngshest, med lokallag) og det nasjonale senteret, som ligger i Målselv.

Prosjektet som omsøkes, skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten praktisk i næringsvirksomhet og som en identitetsmarkør.

Om lyngshesten

Lyngshest (nordlandshest/lyngshest) er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse og den eneste med Nord-Norsk opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lyngshest var stilt ut, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen, primært i nordligste fylkene, med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.

Lyngshesten er den felles hesten for alle folkegrupper i vår region. Både samer, kvener og nordmenn opplever hesten som sin og det er ingen konflikt knytta til «eierskapet».

På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 1960-70-tallet var det bare 50 – 100 lyngshester igjen. Rasen består i dag av 2000 – 2500 individer men har per i dag trolig fødselsunderskudd.

Lyngshesten er allsidig og kan brukes av alle i familien fordi den er høvelig i størrelse og lynne. Hesten er godt egna for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er godt egna til turridding og kløving fordi den er stø på foten og fornuftig i vanskelig terreng. Den er en utmerket terapihest med sitt rolige, vennlige vesen og sitt gode bevegelsesmønster. Arbeidsviljen og pågangsmotet til lyngshesten gjør den velegna til bruk i rideskoler der det kreves at hesten viser tålmodighet med uerfarne ryttere. Samtidig har den kapasitet til å gi utfordringer for de mer erfarne rytterne.

På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å ivareta en sunn og bærekraftig populasjon. (<http://www.lyngshestlandet.no>)

I doktorgradsarbeidet til Hanne Fjerdingsby Olsen, NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, 2011) framkommer det at det er behov for 200 fødte og registrerte føll årlig, for å bevare rasen på sikt.

Prosjektbeskrivelse

Gjennom forprosjektfasen vil en kunne utforske ulike tiltak knytta til bruk av lyngshesten i næringsutvikling (reiseliv spesielt) og aktiviteter for og med lyngshesten i de enkelte kommunene i prosjektet. Prosjektet må ledes av en prosjektleder med kunnskap om fagområdene, sammen med en tverrfaglig arbeidsgruppe og være eid av de to regionrådene.

Overordna mål

Lyngshesten kan strykes fra FAO sin liste over truede husdyrarter og regionen er etablert som «Lyngshestlandet» med tydelige kulturuttrykk, stolthet og kunnskap hos regionens innbyggere og bruk av lyngshesten i næringer knytta til landbruk, helse, reiseliv/opplevelser/kultur i alle kommuner.

Prosjekt mål (=effekter)*

Gjennom en forprosjektfase på 1 år og et (eventuelt)* hovedprosjekt med varighet i 3 år vil en kunne vurdere om:

interessen for å eie/bruke lyngshest har økt i regionen gjennom bedekningstall og kjøp/salg

det er en positiv endring i antall reiselivsaktører som tilbyr opplevelse med lyngshest

lyngshesten er mer synlig for besøkende i alle regionens kommuner

om attraktiviteten for regionen har øket både for tilreisende og fastboende

det er en oppgang i antall næringsdrivende som tilbyr aktivitet med lyngshest innafor landbruk og helse

det har blitt en økt synlighet i media/medvirkning i kultur i regionen

om det har kommet fram ny kunnskap om lyngshesten og om regionen (opprinnelse, kultur)

Resultater forprosjekt

God oversikt overantall lyngshester og næringsaktører som bruker, eller ønsker å bruke lyngshesten i næring (reiseliv/"inn på tunet").

Etablert kontakt med destinasjonsselskaper og andre aktuelle samarbeidsparter som er interessert i å være med og utvikle reiseliv med lyngshest

Etablert nettverk med relevante samarbeidsparter/nettverk i Sverige, Finland og Russland om bruk av nasjonale hesteraser for å oppnå økt verdiskapning i reiseliv og økt boglede i regionene.

Samarbeid om prosjekter for økt kunnskap om nasjonale hesteraser, opprinnelse og kultur knytta til bruk av hesten.

Gjennomført små konkrete prosjekter:

- avtale/gjennomført museumsutstillinga Lyngshestfortellinger i Tromsø
- brosjyrer/bilder/musikk/YouTube-filmer/fortellinger er samla og tilgjengeliggjort

Grunnlag for å avgjøre om man skal søke finansiering for et hovedprosjekt foreligger.

Prosjektfaser

a) Forstudie (= søknaden som lå til grunn for dette godkjente forprosjektet)*

Beskriver problemet og forslag til løsning i korte trekk og er grunnlag for budsjett for omsøkte forprosjekt. Brukes også i forbindelse med forankring i tidlig fase av forprosjektet. Forstudien er grunnlaget for forprosjektsøknaden. Forstudien har ikke hatt kostnader og inntekter, og er drevet av initiativtaker; Lyngshestlandet ved Birgit D. Nielsen

b) Forprosjekt (= godkjent forprosjekt)*

- Forprosjektet må få oversikt over status i dag
 - i forhold til antall hester, bedekningstall og omsetning av hester
 - reiselivsaktører
 - andre næringsdrivende
 - synlighet, kunnskap i befolkninga
- Prosjektet må etablere kontakter/nettverk med relevante samarbeidsparter/kompetansemiljøer i regionen og i våre naboland på Nordkalotten, for å utvikle felles prosjekter.
- Prosjektet må søke finansiering for noen mindre, gjennomførbare prosjekter i forprosjektperioden.
- Prosjektevaluering, regnskap og rapport.
- Slutten av prosjektfasen er et beslutningspunkt for om man skal gå videre til et hovedprosjekt, legge ned prosjektet eller stake ut en ny retning gjennom en ny forprosjektfase. Dersom det konkluderes med at man ønsker å søke om et hovedprosjekt må sluttfasen av forprosjektet brukes til videre planlegging av aktivitetsplan, prosjektorganisasjon, budsjett og prosjektmål i hovedprosjektet.

c) Skisse for hva et eventuelt hovedprosjekt skal inneholde*

En jobber for å få til en løsning som lever videre med å løse problemene etter prosjektfasen er over.

d) Livet etter et eventuelt hovedprosjektet

Dersom hovedprosjektet vurderes som vellykka og man ønsker å videreføre dette, kan man se for seg at det etableres et varig interregionalt-samarbeid. Det kan for eksempel være en fysisk plassering av typen «Lyngshestens hus», eller aktiviteter i hele regionen en kombinasjon av disse, eller helt andre løsninger. Driften må på sikt dekkes av gjester/brukere/næringsaktører/eksterne prosjektmidler.

Forankring

Norge ønsker å ivareta rasen både fordi det er en internasjonal forpliktelse (Rio-konvensjonen) og en nasjonal forpliktelse se for eksempel: <http://www.nhest.no/NHS/Rapporter/evaluering-av-dagens-bevaringsarbeid-for-de-tre-nasjonale-hesterasene.pdf>.

«Landbruksdepartementet ønsker kommunal satsing på tilrettelegging for hest og har produsert en veileder om hesten og hesteholdet beregnet på norske kommuner. Med en praktisk guide vil kommunens medarbeidere være bedre rustet til å innlede et nærmere samarbeid med hestebransjen som på mange måter er en ny næring slik som hesteholdet framstår i dag» (Norsk Hestesenter juni 2017).

Regjeringen oppnevnte før sommeren et råd som skal gi innspill til både kultur-, reiselivsaktørene og Regjeringen. Målet er blant annet bedret samhandling mellom alle aktørene på feltet, og dermed økt verdiskaping. (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forste-mote-i-samarbeidsradet-for-kultur-og-reiseliv/id2567929/>).

«Erfaringar frå andre land, tyder på at identitetsskaping med utgangspunkt i regional merkevarebygging er ein suksessfaktor for reiselivet.»

«Norske hesterasar kan vere med å forsterke lokal og regional identitet og skape gode historier og opplevingar.» (Opplevingar for ein kvar smak Strategi for reiseliv basert på landbruket og reindrifta sine ressursar, LMD 2017).

Prosjektorganisering

Organiseringen vurderes, og endres eventuelt i løpet av forprosjektfasen.

Prosjekteier: Regionrådene i Nord-Troms- og Tromsøregionen (i praksis Nord-Troms regionråd)*

Styringsgruppe: Representanter fra regionrådene

Prosjektleder: Innleid profesjonell prosjektleder

Arbeidsgruppe: Tverrfaglig: (lyngshest/reiseliv/kultur/omdømmebygging/næringsliv) 3 – 4 medlemmer

Samarbeidspartnere

Regionrådene i Nord-Troms og Tromsøregionen har vedtatt støtte til prosjektet. De vil være prosjekteiere og sitte i styringsgruppa for prosjektet.

Det er etablert kontakt med Visit Tromsø sitt prosjekt Sommer i Nord.

Lyngshestmiljøet i regionen. Kompetansemiljøet på Halti i Nord-Troms, Midt-Troms museum og Visit Lyngenfjord er aktuelle samarbeidsparter.

Målgrupper

Offentlig forvaltning, politikere og befolkning generelt i regionen.

Eiere/brukere av lyngshest

Reiselivsaktører (etablerte og potensielle), både tilbydere og destinasjonsselskaper og tilsvarende

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan*

Forprosjektfasen er planlagt å vare ett år - med en prosjektleder i 30 - 40% stilling, med oppstart ca 1. oktober.**

Innen utgangen av februar skal aktivitetsplan og prosjektorganisasjon være på plass. Så skal det innen utgangen av mars foreligge en oversikt over antall lyngshest, vi skal vite om hvilke næringsaktører som bruker lyngshest, og hvem som kan være potensielle næringsaktører.

Innen utgangen av april skal kontakt med relevante fagmiljøer på Nordkalotten være etablert og mulige prosjektideer diskutert. Kontakt med reiselivsaktører og destinasjonsselskaper skal være etablert og samarbeid diskutert og påbegynt hvis interesse.

Prosjektet må søke finansiering for noen mindre, gjennomførbare prosjekter i forprosjektperioden.

Innen utgangen av juli skal det være presentert minst to YouTube-filmer, brosjyre med bilder og fortellinger skal være ferdig til trykking og museumsutstillinga Lyngshestfortellinger skal ha en avtale om visning i Tromsø eller fast visning av deler av utstillinga i ulike kommuner i prosjektområdet.

I løpet av hele prosjektåret skal vi ha hatt flere medieoppslag om lyngshest, kultur, samarbeid, verdiskapning.

Innen utgangen av desember skal avgjørelse om en eventuell hovedprosjektsøknad fattes. Dersom avgjørelsen er positiv brukes januar til søknadsskriving, budsjett og prosjektmål i hovedprosjektet.

Hvis man velger å ikke gå videre brukes januar til å slutføre påbegynte prosesser og aktiviteter, eller eventuelt stake ut en ny retning gjennom en ny forprosjektfase.

*endringer som er gjort i forhold til endelig godkjent forprosjekt og forklaringer som er lagt inn i prosjektbeskrivelsen

**oppstart 1. februar 2019, slik at alle tidsangivelser i planen forskyves med tre – fire måneder

Budsjettplan	2018	2019	2020	2021	2022	SUM
						0
møtekostnader(møtelokal er og bevertning)	10 000					10 000
møter og arbeid fagteam	50 000					50 000
møter/arbeid styringsgruppe	32 500					32 500
Prosjektleder (PL), 480 t á 500,-	240 000					240 000
regnskap og revisjon	6 000					6 000
reiser	50 000					50 000
Sum kostnad	388 500					388 500

Fagteamet er planlagt å være tverrfaglig med 4 personer. 5 møter (tre på Skype el tilsvarende, to fysiske møter), hvert møte 4 timer. 500,-/person/time.

Møter for fagteamet og i forbindelse med datainnsamling

Styringsgruppe; inntil fire personer fra de to regionrådene (inntil to fra hvert regionråd). To møter á 2 timer/500,-/time + en del arbeid utenom møtene.

Reiser (datainnsamling PL + 2 møter fagteam)

Finansieringsplan	2018	2019	2020	2021	2022	SUM
eget arbeid (styringsgruppe)	15 000					15 000
tilskudd 9 kommuner á 20.750	186 750					186 750
Troms fylkeskommune	186 750					186 750
Sum finansiering	388 500					388 500

Alle de 9 kommunene har vedtatt støtte til prosjektet gjennom enstemmig støtte til prosjektsøknaden i regionrådsmøtene i Nord-Troms og Tromsøregionen våren 2018. Vedtakene er innsent til fylkeskommunen tidligere.

Status ved prosjektoppstart:

Troms fylke har innvilga tilskudd 186 750,-, 8 kommuner har innvilga støtte til prosjektet (20 750, bortsett fra Kåfjord som har innvilga 20 000,-). Storfjord kommune har avslått søknaden. Sparebank1 NordNorge har gitt tilsagn om de resterende midlene, slik at sammen med eget arbeid utført av styringsguppaa (15 000,-) er prosjektet finansier med 388 500,-.

Aktivitet	Tid/milepæl	budsjettpost
<u>prosjektorganisasjon på plass</u>	Innen 01.03.2019	honorar PL
<u>halvårsrapport:</u>	Innen 01.08.2019	
<u>etablere oversikt over:</u> antall hester, bedekningstall og omsetning av hester reiselivsaktører andre næringsdrivende synlighet og kjennskap til	innen 01.04.2019	honorar PL
<u>etablere kontakt med:</u> potensielle reiselivs-/næringsaktører (eks. destinasjonsselskaper) relevante fagmiljøer på Nordkalotten	Innen 01.05.2019	honorar PL reiser
<u>møter:</u> oppstartmøte fagteam og styringsgruppe. oppsummering fagteam og styringsgruppe med avgjørelse om man skal søke hovedprosjekt	innen 1 måned etter prosjektstart innen 1 måned før avslutning	honorar PL, fagteam og styringsgruppe (egeninnsats) reiser

styringsgruppe to møter i tillegg til oppstart og avslutningsmøter	fordelt på andre og tredje kvartal av prosjektet	(møtelokaler)
fagteam tre møter i tillegg til oppstart og avslutning	innen 01.01.2019	
destinasjonsselskaper i Nord-Troms og Tromsøregionen	(18. – 19.10.2018)	
(seminar i Haparanda (i prosjekt Our Stories) – nettverks-/kunnskapsbygging)	26.03.2019	
Avslutningsseminar Our Stories, Storslett	01.01.2019	
Nord-Troms museum/Midt-Troms museum/Tromsø museum		
<u>tverrfaglig nettverkssamling (Tromsø/Nordreisa)</u>	innen 01.10.2019	honorar PL honorar fagteam reisekostnader møtelokale
<u>søke ekstern finansiering av nettverkssamling, brosjyrer, film/musikk</u>	01.04.2019	honorar PL
<u>brosjyrer</u> med foto og fortelling fra hver kommune er samla og klar til trykking	innen 01.08.2019	honorar PL honorar fagteam produksjonskostnader brosjyrer; søkes finansiert eksternt
<u>musikk/YouTube-filmer/fortellinger, publisert</u>	Innen 01.07.2019	honorar PL honorar fagteam
vi skal ha hatt flere medieoppslag om lyngshest, kultur, samarbeid, verdiskapning.	hele prosjektperioden	honorar PL honorar fagteam
rapportering forprosjekt eventuelt skrive hovedprosjektsøknad (avhengig av styringsgruppa sin konklusjon), søke midler til hovedprosjekt	innen prosjektets avslutning	honorar PL honorar fagteam

Geografi

Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Gaivuotna - Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen, Utenfor Tromsø sentrum.